

Oponentský posudek bakalářské diplomové práce Pavla Šouna s názvem *Fylogenetická analýza sexuálního a ontogenetického dichromatismu gibbonů (Hylobatidae)*

Předložená bakalářská práce řeší s využitím odpovídajících metod zajímavé téma zbarvení gibbonů. To se u jednotlivých druhů může lišit mezi pohlavími a tento pohlavní dimorfismus může v ontogenezi vznikat několika cestami. Práce je psána stručně, opírá se o relevantní literaturu a výsledky jsou prezentovány srozumitelně.

K práci mám následující komentáře a připomínky:

Práce je napsaná velmi úsporným stylem (celkově 25 stran textu). Tato, na jednu stranu vítaná, stručnost je však mnohdy až extrémní a text pak na některých místech působí spíše jako forma zápisků než jako souvislý a čtivý text. V úvodu je tak mnohdy čtenář zanechán je s kusými informacemi. Např. na straně 3, se zmiňuje jako jedno z možných vysvětlení dichromatismus vyhýbání se sexuálnímu obtěžování ze strany samců. Uvedeno je, že je tato hypotéza založena na datech u lemura červenavého. Tím odstavec končí. Nedovíme se, jestli je zbarvení u tohoto lemura nějak specifické nebo proč se právě u něj tato hypotéza uvádí, zda tato hypotéza může mít podporu i u jiných druhů primátů, potenciálně gibbonů. Případně jestli to vůbec bylo zkoumáno. Toto je částečně napraveno v diskuzi. Nicméně v úvodu to působí nedotaženě. Podobně je na tom informace ohledně odlišného zbarvení mláďat u některých primátů. Ocenila bych větší množství informací.

Součástí úvodu je stručný přehled základních charakteristik jednotlivých druhů. Zde šlo možná uchopit zpracování i více tvůrčím způsobem. Například vypisování jednotlivých států výskytu nahradí mapa. Uvádění stupně ohrožení je vzhledem k tématu práce asi zbytečné. Navíc i samotné informace o zbarvení nejsou vždy jasně uvedeny (např. explicitně uvést, že dichromatismus není přítomen viz. gibbon tmavoruký). I když nejsem velkým zastáncem ilustračních obrázků v diplomových pracích, tady bych je vzhledem k tématu očekávala a i ocenila. Jedna tabule se schematickým znázorněním ontogenetického vývoje a případného sexuálního dimorfismu zbarvení u každého druhu by byla pro čtenáře jistě informativnější než hledání v textu u každého druhu.

Konkrétní dotazy:

- V metodice (str. 14) je uvedeno zahrnutí 23 znaků, z toho 4 znaky se netýkaly zbarvení. Jak a proč byly tyto znaky vybrány?
- Překvapilo mě, že je zde poměrně málo informací věnováno přesnému načasování změny zbarvení v ontogenezi. Jsou tyto informace dostupné? Znak, který by se vztahoval k ontogenetickému průběhu, není tedy ani v souboru analyzovaných znaků. Částečně to asi nahrazuje rozdělení na analýzy pro mláďe, juvenilní jedince, dospělou samici a samce. Nicméně i tak není to trochu nedostatek? Nepodceňuje se tak možná jiná funkce zbarvení u druhů, kde je změna barvy nějak dobře vymezena a kde není?
- V souvislosti s tím mě pak také překvapilo tvrzení o předkovi čeledi (str.18), u kterého docházelo k přebarvení před dosažením druhého roku života. Dá se takový závěr na základě provedených analýz skutečně učinit?
- Ve výsledcích (str. 16) je uvedeno, že zbarvení je fylogeneticky hodnotným znakem stejně jako duetové zpěvy. Existují k duetovým zpěvům také hodnoty konzistenčního a retenčního indexu, na základě kterých znaky dále hodnotíte? V uvedené tabulce totiž nejsou.
- Diskuse str. 22: *“Zbarvení primátů se obecně řídí Glogerovým pravidlem (Kamilar & Bradley 2011b), zbarvení gibbonů však do tohoto schématu nijak zřetelně nezapadá.”* Můžeme samozřejmě autorovi nekriticky věřit, ale bylo by asi lepší doplnit na základě čeho, si autor tento závěr udělal.
- str.24 Skutečně nelze hypotézu o zbarvení jako sexuálním mimikry na gibony aplikovat?

Technické detaily: Práce i při své stručnosti obsahuje řadu překlepů. Tabulky: Číslování tabulek a obrázků v textu by mělo odpovídat alespoň částečně jejich umístění a hlavně jejich pořadí zmiňování v textu. Odkazy na obrázky v příloze by měli být jasně odlišené. U tabulek se popisek uvádí nad tabulkou nikoliv pod. Tabulka 4 je anglicky, přesto že je práce psaná jinak česky.

Práce dle mého názoru splňuje požadavky kladené na bakalářskou diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě. U finálního hodnocení (výborně či velmi dobře) zohledním také průběh obhajoby.

V Českých Budějovicích 19.5. 2015

Martina Konečná, Ph.D.